

2. Указ Президента України від 8 квітня 2010 р. № 522 «Про деякі питання представництва економічних інтересів України за кордоном».
3. Указ Президента України від 30 квітня 1994 р. № 200 «Про торговельно-економічну місію у складі закордонної дипломатичної установи України».
4. Указ Президента України від 17 серпня 1993 р. № 313 «Про Положення про торговельне представництво України за кордоном».
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. «Про затвердження плану заходів з розвитку та реалізації експортного потенціалу України і розширення зовнішніх ринків збуту товарів вітчизняних товаровиробників на період до 2015 р.», (пункт 4).
6. Концепция формирования "нового облика" торговых представительств Российской Федерации (2012 – 2016 г. г.), Москва, 2012 г.
7. Т. В. Зонова «Новые проблемы дипломатии» (Современные международные отношения и мировая политика / под ред. А .В. Торкунова – М.: Просвещение, 2004. – стр. 467-494.).
8. US Trade Representative (Office of the United States Trade Representative www.ustr.gov).

Рецензент: Розпутенко І.В., д.держ.упр., професор.

УДК 351.823.1:004](477)

Щербина С.В.,

к.с.-г.н., доцент,
Національна академія
державного управління
при Президентові України

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Анотація. Розглянуто теоретико-методологічні та практичні аспекти удосконалення механізмів реалізації державної аграрної політики України в контексті становлення інформаційного суспільства. Проаналізовано ефективність аграрної політики щодо розвитку інфраструктури аграрного ринку, включаючи інформаційно – консультативні послуги для сільських мешканців. Визначено передумови рівного доступу сільських мешканців до сучасних інформаційних технологій та механізми виділення державних коштів на інформаційно-технологічне переоснащення ключових галузей аграрного сектору економіки.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, механізми державного управління, інформаційне суспільство, інфраструктура аграрного ринку, інформаційно-дорадчі послуги, маркетингова інформація, ціновий моніторинг.

Анотация. Рассмотрены теоретико-методологические и практические аспекты усовершенствования механизмов реализации государственной аграрной политики в Украине в контексте формирования информационного общества. Проанализирована эффективность аграрной политики в сфере развития инфраструктуры аграрного рынка, включая информационно– консультативные услуги для сельских жителей. Определены предпосылки равного доступа сельских жителей к современным информационным технологиям и механизмы выделения государственных

средств на информационно-технологическое обеспечение ключевых отраслей аграрного сектора экономики.

Ключевые слова: агропромышленный комплекс, механизмы государственного управления, информационное общество, инфраструктура аграрного рынка, информационно-консультационные услуги, маркетинговая информация, ценовой мониторинг.

Annotation. The theoretic, methodological and practical aspects of mechanisms improvement to implement public agrarian policy in Ukraine are highlighted in the context of information society formation. The efficiency of agrarian policy in the sphere of agrarian market infrastructure development is analyzed including information and consulting services for rural inhabitants. Starting conditions of equal approach for rural inhabitants to informational technologies and mechanisms of public financing provision on informational and technological support of key agrarian sector branches of economy are determined.

Key words: agricultural industry complex, public administration mechanisms, information society, infrastructure of agrarian market, information extension service, marketing information, price monitoring.

Постановка проблеми. В сучасних геоекономічних умовах та після вступу України до СОТ, проблема захисту вітчизняних товаровиробників аграрної продукції від зовнішньої конкуренції та стимулювання переходу сільського господарства на інноваційний шлях розвитку з використанням інформаційних технологій вимагає розробки комплексних заходів та ефективних механізмів державного регулювання. Ефективні механізми аграрної політики в інформаційній сфері полягають у вирішенні проблем застосування у процесі державного управління електронного врядування, забезпеченні сільськогосподарським виробникам доступу до мережі Інтернет для збільшення обсягів виробництва агропродовольчої продукції, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного агропромислового комплексу, зростання доходів та зайнятості сільського населення.

Процес становлення інформаційного суспільства в Україні вимагає удосконалення механізмів реалізації державної аграрної політики та формування системи державної підтримки інформаційного забезпечення виробників сільськогосподарської продукції. Це, в свою чергу, сприятиме економічній конкуренції на ринках аграрної продукції та інформаційній підтримці управлінської діяльності суб'єктів сільськогосподарської діяльності та ринкової інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні аспекти зростання ролі інформаційного ресурсу, розвитку інформаційної інфраструктури аграрного сектору економіки та інформаційно-технологічному переоснащенню ключових галузей аграрного сектору економіки знайшли певне висвітлення у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, основи теорії інформаційної політики, формування механізмів державного управління у сфері інформаційно-технологічного переоснащення сільськогосподарської галузі України висвітлено в роботах

Молдаван Л.В., Бородіної О.М., Осташко Т.О., Латиніна М.А. Окремі аспекти розвитку інформаційного забезпечення управлінської діяльності знайшли відображення в роботах Могильного О.М. та Шубравського О.В.

Мета або цілі статті. Дослідити процес становлення інформаційного суспільства в Україні та його вплив на інформаційно-технологічне переоснащення та розвиток інформаційної інфраструктури вітчизняного агропромислового комплексу. Визначити передумови становлення вітчизняного інформаційного села, що сприятиме нарощуванню економічного потенціалу підприємств сільськогосподарської галузі України. Дослідити стан інформаційного забезпечення сільських громад та механізми державного управління у сфері фінансового забезпечення впровадження сучасних інформаційних технологій, що сприяють науково-технічному прогресу та розвитку агропромислового виробництва України.

Виклад основного матеріалу. Надзвичайна значимість розвитку аграрного сектора та сільських територій в Україні зумовлюється винятковим їх внеском у забезпечення добробуту нації. Природна сфера сільськогосподарської діяльності охоплює 75% території України. В сільській місцевості проживає третина населення країни.

Сільське господарство забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність країни. Аграрна сфера є однією з основних бюджетоформуючих секторів національної економіки, яка здатна посилити роль України у міжнародному поділі праці, особливо за умов рівноправної торгівлі та набуття Україною повноправного членства у СОТ.

Як видно з рисунку 1 аграрний сектор формує 17% ВВП та майже 60% фонду споживання населення України. Його частка у Зведеному бюджеті країни за останні роки складає 8-9 відсотків.

Структура ВВП за видами економічної діяльності у 2011 р.

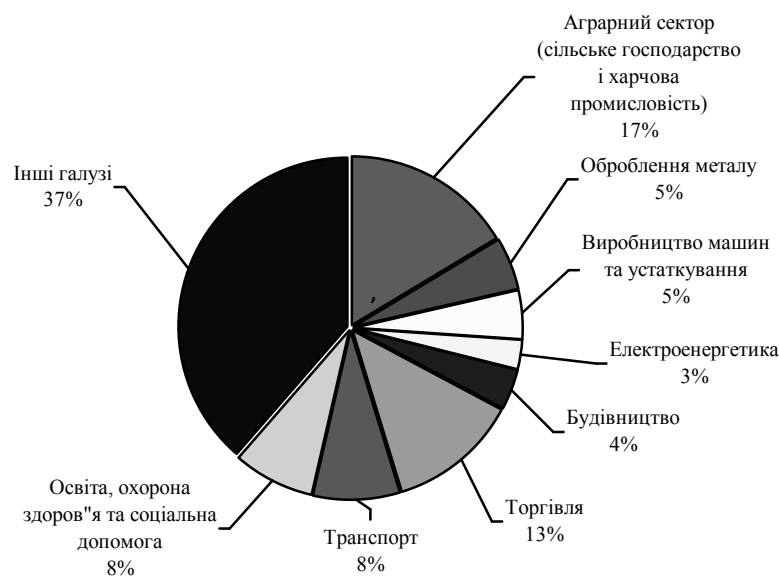


Рис. 1. Розподіл ВВП серед основних бюджетоформуючих секторів національної економіки

Сільське господарство сприяє розвитку багатьох інших галузей, які поставляють засоби виробництва та споживають продукцію сільського господарства як сировину, а також надають транспортні, торгові й інші послуги. Одиниця валової продукції сільського господарства створює умови для виробництва біля десяти одиниць в інших галузях, підвищення доходів і платоспроможності населення України та створення умов для забезпечення повноцінного харчування.

Засади аграрної політики мають відповідати принципам системності та комплексності; пріоритетності людини і селянина при визначенні як цілей, так і механізмів її реалізації; опори на сучасні науково-технічні засоби в процесі розробки стратегії й тактик політичних рішень, а також результатів їх здійснення, що забезпечує реальність політики [1, с.60].

О. Могильний до методів державного регулювання сільського господарства відносить економічні, інституційно-правові, організаційні та соціальні [2, с.73]. М. Латинін запропонував наступну класифікацію методів державного регулювання економіки: нормативно-правові, фінансово-економічні, адміністративні, організаційні, науково-методичні та інформаційно-освітні [3].

Державна аграрна політика має бути спрямована на забезпечення сталого розвитку аграрного сектору національної економіки та базуватись на засадах системності та комплексності під час здійснення заходів з її реалізації всіма органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Державна аграрна політика базується на національних пріоритетах і враховує необхідність інтеграції України до Європейського Союзу та світового економічного простору.

Основними складовими державної аграрної політики є комплекс правових, організаційних і економічних та інформаційно-дорадчих заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки, розв'язання соціальних проблем сільського населення та забезпечення комплексного і сталого розвитку сільських територій.

На наше переконання в основу здійснення державної аграрної політики слід покласти наступні принципи:

- системності реформ, що забезпечується узгодженням комунікацій між всіма елементами, які стосуються аграрного сектору;

- послідовності, поетапності в здійсненні державної аграрної політики;

- неухильності, обов'язковості і комплексності прийняття рішень у відповідності до плану реформування та обов'язковості їх виконання;

- рівного доступу всіх сільгоспвиробників до інформації та сучасних інформаційних технологій, що забезпечується застосуванням державних інструментів розвитку;

– виділення державних коштів на інформаційно-технологічне переоснащення пріоритетних галузей аграрного сектору, зокрема, на запровадження електронного врядування, енергозберігаючих, ресурсозберігаючих технологій та здійснення заходів із покращення екологічного стану ґрунтів;

– концентрації державної підтримки суб'єктів аграрного сектору на пріоритетних напрямках розвитку: рослинництві, молочному і м'ясному скотарстві, свинарстві, маркетинговій інфраструктурі аграрного ринку та інших;

– забезпечення прозорості та контролю за ефективним використанням бюджетних коштів на інформаційне забезпечення, вдосконалення та спрощення порядку їх надання.

Маркетингова діяльність на селі стримується низьким рівнем розвитку малого підприємництва та інформаційної інфраструктури. Це погіршує умови господарювання та торгівлі, підвищує ризик та зменшує довіру між учасниками ринку, знижує ефективність позитивних рішень для досягнення цілей. Вибір ефективних механізмів розвитку інформаційної інфраструктури аграрного ринку є пріоритетним в сучасних умовах господарювання, оскільки відсутність маркетингової інформації породжує неефективний збут та обмежує виробництво та реалізацію сільськогосподарської продукції [4, с.254].

Ринкова інфраструктура повинна базуватися на системі підприємств, організацій, служб, інших формувань, до яких відносяться товарні біржі, агроторгові доми, брокерські контори бірж, сільськогосподарські заготівельно-збутові кооперативи, оптова та оптово-роздрібна торгівля продукцією, система цінового моніторингу, продовольчі ринки населених пунктів. Разом з іншими установами (кредитно-фінансовими, страховими, постачальницькими, транспортними тощо) вони покликані обслуговувати процес ринкового товарообміну, забезпечувати його надійність, прозорість, стабільність [5].

Основні завдання практичної роботи з удосконалення ринкових стосунків та формування конкурентоздатної інфраструктури ринків агропродовольчої продукції мають включати наступні напрями:

– створення сучасної інформаційної системи, товарних бірж й оптових ринків, сільськогосподарських заготівельно-збутових та обслуговуючих кооперативів, агроторгових домів, системи страхування торгових операцій та інших інститутів ринку [6, с.18];

– введення в дію системи складських свідоцтв на ринку зерна;

– створення системи ф'ючерсної торгівлі товарними деривативами на базі Інтернет - технологій та відповідну розрахунково-клірингову банківську установу.

Метою даного напряму аграрної політики є активізація і спрямування діяльності обласних асоціацій фермерів та приватних

землевласників на посилення економічної та соціальної ролі фермерства в аграрному секторі. Об'єднанням сільських мешканців слід зосередити увагу на двох пріоритетних завданнях:

- інформаційно-організаційному забезпеченні розвитку фермерських і особистих селянських господарств;
- узагальненні і поширенні передового досвіду фермерських господарств.

Організаційне забезпечення розвитку фермерства охоплює: проведення паспортизації фермерських господарств, активізацію діяльності районних асоціацій фермерів та приватних землевласників, впровадження регулярного проведення фермерських днів з інформаційно-дорадчою функцією (для особистого спілкування фермерів, поширення передового досвіду та ушанування кращих фермерів), створення при асоціації профільних комітетів[7].

Для узагальнення і розповсюдження передового досвіду обласним і районним фермерським асоціаціям рекомендується запровадити практику проведення дня фермера (два рази на рік, на базі передових фермерських господарств). У весняно-літній період присвятити такий захід питанням технології виробництва продукції рослинництва, а в осінньо-зимовий період – технології виробництва продукції тваринництва та агробізнесу. При цьому слід відзначити найкращі фермерські господарства і представити їх для участі у Всеукраїнському конкурсі на кращі особисте селянське господарство, фермерське господарство, обслуговуючий кооператив.

З метою підтримки особливо важливих напрямів розвитку фермерства обласним асоціаціям фермерів та приватних землевласників пропонується створити профільні комітети: молодих фермерів, жінок-фермерів, бджолярів, рибоводів, садівників тощо. До їх функцій включатиметься представництво і захист специфічних інтересів зазначених фермерських груп, організаційне забезпечення їх успішного розвитку, пошук можливостей входження до професійних (галузевих) об'єднань на регіональному та національному рівнях.

Аналіз еволюції наукових підходів до державного регулювання економіки свідчить, що об'єктивні процеси розвитку соціально-економічного життя суспільства вимагали активного втручання з боку держави, тому необхідність державної політики визнавалася необхідною, особливо в умовах становлення інформаційного суспільства. Сучасні економічні системи розвинених країн функціонують на принципах органічного поєднання ринкового механізму саморегулювання з державним втручанням в ситуації, коли спостерігаються неспроможність ринку функціонувати ефективно. При цьому, через ускладнення соціально-економічних процесів відбувається розширення функцій держави. Державне регулювання аграрного сектора – це складова управління змінами в системі державного регулювання економіки країни в цілому.

Державне регулювання сільськогосподарського виробництва – це опосередкований цілеспрямований управлінський вплив на процеси відтворення в галузі, з метою забезпечення реалізації цілей державної аграрної політики.

Висновки. До механізмів реалізації державної аграрної політики слід віднести: адміністративні, економічні, правові, інформаційно-консультативні та соціально-психологічні. Державна аграрна політика має бути спрямована на підтримку стабільної економічної ситуації в галузі, забезпечення продовольчої безпеки, обмеження надлишкового виробництва, допомогу адаптації сільського населення до нових умов інформаційного суспільства. Основними складовими державної аграрної політики України є комплекс правових, організаційних, інформаційно-дорадчих та економічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки, розв'язання соціальних проблем сільського населення та забезпечення комплексного і сталого розвитку сільських територій.

Перспективи подальших розвідок. Вагомим внеском у продовольчу безпеку України має стати законодавче врегулювання послідовного зростання реальних доходів сільських мешканців шляхом забезпечення їх економічної зайнятості та збільшення доходів селян до середнього рівня по країні. З метою подолання тенденції до збільшення рівня безробіття в сільських громадах доцільно втілити заходи аграрної політики на засадах сталого розвитку та рівного доступу до інформаційно-дорадчих послуг, спрямовані на переорієнтацію та диверсифікацію видів діяльності сільського населення, таких як виробництво органічної агропродовольчої продукції, відновлюваних та альтернативних видів енергії, розвиток зеленого туризму.

В Україні актуальним напрямком державної аграрної політики має стати удосконалення земельних відносин з використанням електронного кадастру земельних ділянок та раціоналізації землекористування, поліпшення охорони земель, посилення захисту прав власності селян на землю, прийняття необхідного законодавства для організації ринку земель сільськогосподарського призначення.

Використані джерела інформації:

1. Стратегічні напрямки розвитку агропромислового комплексу України/ [за ред. П.Т.Саблука, Месель-Веселяка В.Я.]. – К.: ІАЕ, 2002. –60с.
2. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери / Могильний О.М. – Ужгород: ІВА, 2010. – 400 с.
3. Латинін М.А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання: Моногр. / Латинін М.А. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. – 320 с.
4. Виклики і шляхи агропродовольчого розвитку / [Пасхавер Б. Й., Шубравська О. В., Молдован Л. В. та ін.]. – К. : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2009. – 432 с.
5. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015р./ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minagro.kiev.ua/page/?3800.
6. Осташко Т.О. Внутрішній агропродовольчий ринок України в умовах СОТ /

- Осташко Т.О., Волощенко Л.Ю., Ленінова Г.В.; відпов. ред. В. О. Точилі; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2010. – 208 с.
7. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України № 2982 від 18.10.2005 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 8. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава": програма від 02.06.10 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 9. Про затвердження Державної цільової програми створення оптових ринків сільськогосподарської продукції: постанова Кабінету Міністрів України N 562 від 03.06.09 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 10. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції: Закон України № 1561-VI від 25.06.09 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 11. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України № 469 від 17.07.97/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 12. Про затвердження Державної цільової економічної програми підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року: постанова Кабінету Міністрів України N 557 від 03.06.09 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 13. Shcherbyna S. "MechanismsofProvidingConditionsforSustainableDevelopmentof Cooperative Associations in Ukraine's Agro-Industrial Sector"./Identity and Memory in Post-Soviet Ukraine: Monograph.-Kyiv: DukhiLitera, 2009.-P. 439- 451.

Рецензент: Розпутенко І.В., д. держ. упр., професор.

УДК 502.35

Якимчук А.Ю.,

к.е.н., докторант кафедри державного управління та місцевого самоврядування
Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне)

ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯМ БІОРИЗНОМАНІТТЯ

Анотація. Розглянуто організаційну структуру державного управління збереженням біорізноманіття України. Проаналізовано ефективність державного управління збереженням біорізноманіття. Розглянуто кращий міжнародний досвід державного управління та розроблено рекомендації щодо його імплементації в Україні.

Ключові слова: державне управління, біорізноманіття, держава, система.

Аннотация. Рассмотрена организационная структура государственного управления сохранением биоразнообразия Украины. Проанализирована эффективность государственного управления сохранением биоразнообразия. Рассмотрен лучший международный опыт государственного управления и разработаны рекомендации по его имплементации в Украине.

Ключевые слова: государственное управление, биоразнообразие, государство, система.